

prof. dr hab. Tomasz Kaczmarek – „W kierunku post-suburbii? Emancypacja przedmieść polskich metropolii”

Konkurs: OPUS 25

Kwota: 487 329 zł

Opis projektu:

Głównym celem naukowym projektu jest określenie poziomu emancypacji przedmieść dużych polskich miast w trzech wymiarach: 1/ emancypacja funkcjonalna – rozwój lub przejmowanie funkcji ponadlokalnych (w tym funkcji metropolitalnych) tradycyjnie zlokalizowanych w miastach rdzeniowych, 2/emancypacja polityczna – wzrost znaczenia podmiejskich władz lokalnych i ich liderów w metropolitalnych strukturach zarządzania, 3/ emancypacja społeczna – rosnący udział aktywności osobistych i społecznych mieszkańców przedmieść realizowanych niezależnie od centrum miasta przy jednoczesnej rekonstrukcji form życia społecznego charakterystycznych dla obszarów miejskich. Projekt stanowi mocne analityczne wprowadzenie do ważnego tematu we współczesnych studiach miejskich, z naciskiem na profil badawczy podejmowany w ramach dyscypliny geografia społecznoekonomiczna i gospodarka przestrzenna. Wychodzimy z założenia, że cel metodologiczny naszego projektu, tj. skonstruowanie aparatu badawczego do identyfikacji i pomiaru charakterystyki przedmieść oraz ich aktualnego poziomu rozwoju, jest ważnym wkładem w badania współczesnych systemów miejskich. Jak zauważa Harasimowicz (2018), zrozumienie specyfiki i mechanizmów, jakim podlegają obszary podmiejskie, jest ważnym elementem w badaniu współczesnych procesów urbanizacyjnych. Projekt opiera się na założeniu (za Keil, Hamel 2015), że wzorce w procesach rozwojowych obszarów metropolitalnych stają się coraz bardziej globalne i nie ograniczają się tylko do świata zachodniego. Proces jakościowych przemian obszarów podmiejskich w sferze funkcjonalnej, politycznej i społecznej obecny w krajach wysokorozwiniętych, jest nadal bardzo słabo w Polsce rozpoznany, a dotychczasowe badania nie pozwalają odpowiedzieć na pytanie, czy strefy podmiejskie w Polsce, podobnie jak w krajach zachodnich przekształcają się w „post-suburbia” względnie niezależne od miasta centralnego?, a jeśli tak, to jaka jest skala tego procesu i stopień jego zaawansowania?. Podejście badawcze będzie opierać się na analizie studiów przypadku sześciu najbardziej zaludnionych obszarów metropolitalnych w Polsce, obejmując ich miasta centralne (Warszawa, Kraków, Łódź, Wrocław, Poznań i Trójmiasto) oraz gminy je otaczające, położone w pierwszym i drugim pierścieniu. Główne zadania projektu to: Zadanie 1. Adaptacja teoretycznej koncepcji „post-suburbia” do specyfiki i periodyzacji procesu suburbanizacji w Polsce. Zadanie 2. Określenie poziomu emancypacji funkcjonalnej, politycznej i społecznej gmin podmiejskich w Polsce. Zadanie 3. Identyfikacja czynników i mechanizmów emancypacji przedmieść w Polsce. Zadanie 4. Opracowanie uogólnionego modelu teoretycznego „ex post” procesu emancypacji przedmieść w Polsce, uwzględniającego wyniki projektu. Nowatorskie podejście do badania przekształcania się tradycyjnych przedmieść w post-suburbia powinno wnieść nowe elementy do rozumienia procesów rozwojowych miast i szerzej miejskich obszarów funkcjonalnych, czyli przewidywać, w jakim kierunku będą się rozwijać przedmieścia polskich dużych miast. Koncepcja post-suburbii i towarzyszące jej koncepcje funkcjonalne (np. wielkości, funkcje pożyczone, Burger et al. 2015, Meijers et al. 2017) są nowością w polskich badaniach osadniczych i wpisują się w główny nurt badań światowych. Warto podkreślić, że projekt niesie ze sobą również nowatorskie elementy, które mogą wnieść nowe wątki do dyskusji teoretycznej. Innowacja ta polega na wzbogaceniu pojęcia post-suburbium (do tej pory kojarzonego z podejściem funkcjonalnym) o elementy rządzenia, emancypacji politycznej i społecznej stref podmiejskich, dotychczas niedostatecznie eksplorowane w literaturze nie tylko krajowej, ale i zagranicznej.